

JOOS, Amaat, pedagoog, taal- en letterkundige, volkskundige (Hamme 3 mei 1855 - Gent 15 augustus 1937).

Pas in 1870 ging hij naar het Klein Seminarie van Sint-Niklaas om de klassieke afdeling te volgen. Zijn roeping volgend studeerde hij verder wijsbegeerte te St.-Niklaas en godgeleerdheid aan het Groot Seminarie te Gent. In 1879 was hij reeds leraar aan het College te Ronse en in 1880 aan de bisschoppelijke Normaalschool te St.-Niklaas (hij werd er in 1891 directeur). Tot priester gewijd in 1881. Lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde in 1901 (werkend lid in 1905); in 1905 ere-kanunnik van de Hoofdkerk van St.-Baafs. Tijdens de oorlog 1914-'18 overgeplaatst naar Gent als algemeen bestuurder der Zusters Jozefinen-Ziekendiensters. Als ervaren pedagoog streed hij onverpoosd voor beter onderwijs. Door menigvuldige spreekoefeningen en verzorging der taal bracht hij de toekomstige onderwijzer tot „kiese en mannelijke vornaamheid”. Met het oog op de algemene ontwikkeling zorgde hij voor goed samengestelde bibliotheken. Hij bestreed zonder ophouden het voorbarig aanleren van een tweede taal en het gebruik van het Frans als voertaal voor andere vakken. Als taalgeleerde is zijn belangrijkste prestatie het lijvige Waasch Idioticon; daarnaast schreef hij een Nederlandsche Spraakkunst voor de lagere school (1885) en in 1910 één voor het middelbaar en normaal onderwijs. Hij schonk ook speciale aandacht aan de volkstaal met haar spreuken en wendingen, sprookjes, raadsels en vertelsels (vgl. zijn volkskundige bijdragen).

Van zijn jeugd af reeds uitte zich zijn Vlaamsgezindheid in de letterlievende kring De jonge Taalvrienden (omstreeks 1875); ook later in Eigen Leven, in de Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en in het Davidsfonds. Overtuigd van het goed recht van de wel begrepen V.B., liet hij nooit na alles te doen wat hij kon, ook bij 's lands bestuur, om de taalgelijkheid in feite en een volledig onderwijs door middel van de moedertaal van op de lagere school tot en met de universiteit te verkrijgen.

LITERATUUR: J. Salsmans, *Amaat Joos*, in *Jaarboek van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1941, p. 89-102 met bibliografie).

RENE HAËSERYN